

NYHEDSBREV

April 2006

11. årgang

Nr. 2

Kalender

Torsdag den 13. april – mandag den 17. april

Påskeudstilling – se omtale og vagtplaner

Mandag den 1. maj kl. 19

Medlemsmøde

Lørdag den 1. juli

Fælles arrangement med de tre bådelaug fra Nydambåden, Sebbe Als og Hjortspringbåden i Sottrupskov. Arrangementet foregår på samme måde som sidste år. Tilmelding senere.

Lørdag den 22. – tirsdag den 25. juli

Bronzealderfestival I Egtved? – se omtale

Lørdag den 12. august kl. 11-16

Historisk dag ved søen

Mandag den 4. september kl. 19

Medlemsmøde

Leif Stig Andersen

Påskevagter 2006

Til at tage sig af gæster i påskedagene er aftalt følgende:

Torsdag	13. april	Knud Skov Rasmussen	Lars Balleby
Fredag	14. april	Johannes Diederichsen	Arne Asmussen
Lørdag	15. april	Chresten Møller	Jens Peter Østergård
Søndag	16. april	J. J. Kjær Rasmussen	Kaj Jørgensen
Mandag	17. april	Cathrine Melkersen	H. P. Rasmussen

Åbningstiden er alle dage kl. 13 – 17

J. J. Kjær Rasmussen

Aktiviteter i påsken 2006

Aktiviteterne vil i denne omgang omfatte en del forskellige arbejdende værksteder. Heriblandt kan nævnes smedning, fremstilling af jernealderlangbuer, pile og pilespidser fremvist af gæsteaktør udefra.

Der kan også ses garvning af skind, fremstilling af gryder og kartning af uld. Hvis vejret arter sig, bliver der uden for huset anlagt bålplads, som naturligvis skal afprøves, så besøgende, vagter og aktører kan nyde en pandekage eller hvad vi nu finder på.

Desforuden vil "Egtvedpigen" nok kigge forbi med sin nye bælteplade af bronze.

Fra bronzealderen kan naturligvis også beundres økser og spydspidser og det igangsatte Rørbysskib, hvortil der blandt andet skal koges og bøjes birkestammer.

Margit Christensen

Tilia for sejl

Skærtorsdag og Langfredag kommer Boel og Bjørn Bengtsson fra Sverige til Lindeværftet for at drøfte og forberede projektet "Tilia for sejl" (se forrige Nyhedsbrev side 5-6).

Her er dagsordenen for de to dages drøftelser/arbejde (udsnit af Valbjørns sidste mail til Boel):

1. Ror såvel forskibs som agter, placering og manøvrering
2. Placering af mast langskibs
3. Konstruktion af mast og mastedetaljer
4. Konstruktion af rå
5. Arrangement af skøder, bras, stag og anden stående og løbende rig
6. Afhængigt af omfanget af ovenstående diskuteres en tidsplan

Bemærk, at vi ikke stoler på en 8 m lang rå, men vi holder os til en 5 m rå, i hvert fald i 2006.

Boel og Bjørn medbringer deres model som en del af diskussionsgrundlaget

Træet, som skal bruges til rå, mast osv. er med hjælp fra Chresten Moos skaffet hjem, **så vi vil meget gerne have medlemmer, der har lyst til at arbejde med træ til at komme og give et nap med i de to dage** – ikke nødvendigvis i alle timer begge dage.

(Ring til mig på tlf. 74 45 06 27, så jeg kan vide det på forhånd og evt. koordinere).

J. J. Kjær Rasmussen

"Alle tiders" oldtids- og middelaldermarked i Hjemsted oldtidspark

finder sted i pinsen, den 3.-5. juni.

Der er åbent for publikum mellem kl. 11 og 17 begge dage.

Bronzealderfestival i Egtved

I begyndelsen af marts modtog jeg nedenstående mail fra Peter Matthesen. Jeg har svaret, at jeg vil orientere medlemmerne og undersøge om vi kan deltage, og i hvilken udstrækning. Interesserede medlemmer må gerne kontakte mig på mail eller telefon.

J. J. Kjær Rasmussen

Hej I "Hjortspringfolk".

I Egtved er der gennem de senere år hvert år i juli afholdt en "Bronzealderfestival" ved Egtvedpigens findested. Den afvikles over 4 dage, og er i år planlagt til dagene 22. - 25. juli (begge incl.). Arrangøren er Egnsmuseet i Egtved/Randbøldalmuseet.

Det er jo meget få, som på et rent praktisk plan beskæftiger sig med bronzealderen. I er blandt de få, og jeg har derfor tænkt på, om vi kunne gøre jer interesserede i at deltage på et eller andet plan. "Festival" lyder af noget stort. Det er det ikke i dette tilfælde. Her er nogle værksteder som arbejder på bronzealdervis (eks. Ken Ravn, som I sikkert kender), der kommer en Egtvedpige og danser, blæses på lur m.m..

En deltagelse behøver ikke at omfatte alle 4 dage, og har I problemer med personligt at deltage på det tidspunkt kunne eksempelvis lidt information om jeres arbejde være et plus.

Vil I tænke over det og evt. give en tilbagemelding?

Pr. mail eller på tlf. 75 88 32 45 i arbejdstiden eller 75 55 14 61 udenfor.

*Med venlig hilsen
Peter Matthesen*

Historisk dag ved søen i Nordborg

Lørdag den 12. august kl. 11-16

Formålet er at lære børn og voksne om vores fortid gennem leg, skuespil og arbejdende værksteder. Fortiden er tiden fra stenalderen og frem til hertugdagens afslutning på Nordborg Slot. I Nordborg er der en række spændende historier, der er værd at levendegøre for både børn og voksne. Det er bl.a. historien om, hvordan Hjortspringbåden blev nedsmækket i Hjortspring Mose som krigsbytteoffer i jernalderen. Det er historien om vikinernes virke på Nordals med skibsspærringer ved Stegs Vig og vikingeborge. Det er historien om Nordals som hertugdømme med hertugernes liv på Nordborg Slot og jagtslotte i området.

Arrangementets rammer

Der opstilles en mindre "landsby" med arbejdende værksteder, der viser hvordan man levede i stenalderen, jernalderen, vikingetiden, middelalderen og/eller hertugdagen. Landsbyen etableres med otte udstillingstelte placeret i en hestesko ned mod søen, således, at rekonstruktionen af Hjortspringbåden og vikingeskibet Ottar Als og umiakken fra Odsherred indgår som en del af landsbyen, hvor de besøgende kan se og eventuelt prøve en sejltur på søen.

De arbejdende værksteder bemannes af personer i historisk klædedragt. De viser gammelt håndværk fra de forskellige tidsaldre, som de besøgende kan tage del i. Der bliver smedning, kartning og spinding, læderarbejde, udskænkning af mjød, pilefletning, bading over åben ild osv. Aktiviteterne er tilpasset, så børn kan deltage og få et minde med hjem. Det er tanken, at der skal være historiefortællere i teltene, så især børnene får et indblik i, hvordan hverdagen var for mennesker i de forskellige tidsaldre.

På landsbyens "torv" laver man skuespil/optrin, der viser hvordan man levede i de forskellige tidsaldre, og der visers kampscener fra vikingetiden og middelalderen.

Arrangementsgruppen består af:

Arne Asmussen og Peter Mølgaard fra Nordborg Turistforening, Theodor Munk Knudsen fra Nordals Idrætscen-ter, Jens-Jørgen Kjær Rasmussen og Knud Skov Rasmussen fra Hjortspringbådens Laug samt Erling Olsen og Bjarne Kjær Christensen fra Nordborg Slots Efterskole.

Jens-Jørgen Kjær Rasmussen

En reb-vinder krydser vores spor ...

Af Ole Møller-Olsen

Hedder det nu et **reb**, en **line** eller et **tov**? (ordet **trosse** blev vist ikke nævnt). Og hedder det **kordel**, **garn**, snor eller måske **dukt**?

Tilsyneladende afhænger betegnelsen af øjet, der ser, Af professionen eller af anvendelsen. Og **slår** man et reb, eller **vinder** man det, eller gør man begge dele?

Vi kom tæt på hele denne terminologi, håndværket og materialerne, da vi på Lindeværftet fik besøg af **Ole Magnus**. Det blev en lang aften, for den kyn-dige rebslager havde meget på hjerte, og det var bare spændende alt sammen. Selv efter at klokken havde passeret 23, kunne de fleste af os godt have fortsat, men der er jo langt hjem, når man bor i Roskilde.

Det var Nydambådens Laug, der var vært ved arrangementet, og Vincent Jessens glæde ved at gense den gamle arbejdsplads var umiddelbar – og så var der kager til kaffen.-

Ole Magnus er håndværker, oprindeligt uddannet tømrer, men efter en lang læretid hos gamle fagfolk blev han i en moden alder professionel rebslager. Han holdt i mange år til på den lille ø Fur i Limfjorden - med egen reberbane.

Men som tiden gik, og han blev klogere på faget, kom han i bogstavelig forstand til et vendepunkt i livet. Som han selv udtrykte det, så holdt han op med at gå *baglæns* (som man gør på en reberbane). I stedet satte han sig faktisk på en stol og begyndte at *vinde* reb ligesom vore ur-forfædre. Det var en meget fascinerende historie, og vi lærte alle sammen, at et øje på de gamle bastreb ikke var splejset men *lagt!* Og noget helt specielt var det, da han

fortalte om, hvordan han med hænderne havde tilvirket et lille net ud i eet stykke, idet han spandt basten umiddelbart før han vandt det tynde reb, som nettet blev lavet af. Nettet, som vi alle sammen fik lov til at røre ved, er en kopi af et arkæologisk fund, og ingen ved, hvad det har været brugt til. Måske en babylift? Men det er en kendsgerning at arbejdet med nettet tog Ole Magnus en hel uge, og at Søren Ryge Petersen måtte betale hans løn, da det skulle bruges i en TV udsendelse.

Vi fik bekræftet, at selvom naturen byder på et stort antal forskellige materialer, der egner sig til fremstilling af reb, så har **lindebasten** gennem tiderne og helt op i middelalderen være det foretrukne og fremherskende materiale til mange anvendelser. Selvom det fx. ikke er så stærkt som hamp, har det andre fordele så som spændstighed og slidstyrke.

Emnemæssigt kom Ole Magnus i det hele taget langt omkring. Han er en glimrende og fornøjelig fortæller med sine meningers mod, og for en ordens skyld fik de etablerede arkæologer da også et par ord med på vejen. Som et kuriosum kan nævnes, at en lille vej ned til havnen i Roskilde tæt ved vikingeskibsmuseet bærer navnet **Vindeboder**. Der er tilsyneladende enighed om, at ordet *bod* betyder handelsstade. Den officielle udlægning af ordet *Vinde* er, at det har noget med Venderne at gøre. Ole Magnus tror imidlertid ikke, at dette folkeslag har kunnet nå helt ind bunden af Roskilde Fjord, men at ordet direkte henviser til at *vinde* og sælge reb. Det var tilsyneladende noget, som man gamle dage i visse købstæder gav et begrænset antal licenser til, inden for bymuren.

Meningerne brydes, men hvem ved, den erfarne Reb-vinder kunne jo godt have ret!

Fremstilling af bastreb med lagt øje.

Spinding af hampekordel

Fotos: Ib Stolberg

Generalforsamling

Generalforsamlingen for 2006 blev afholdt d. 6/2 i Lindeværftet. Der var mødt 31 medlemmer frem. H.P. Rasmussen blev valgt som dirigent.

Formandens beretning blev fremlagt og godkendt (se efterfølgende).

Regnskabet blev fremlagt og godkendt.

Jens-Jørgen Kjær Rasmussen, Niels Peter Fenger, Anton Johnsen og Erik Longfors var på valg til bestyrelsen. Jens-Jørgen Kjær Rasmussen, Niels Peter Fenger og Anton Johnsen blev genvalgt. Erik Longfors ønskede ikke genvalg og Chresten Møller blev valgt i stedet.

Siden generalforsamlingen har bestyrelsen konstitueret sig med J.J. Kjær Rasmussen som formand, Jørn Anders Jørgensen som næstformand, Anton Johnsen som sekretær og Leif Stig Andersen som kasserer.

Chr. B Hansen blev genvalgt som suppleant.

Ejvind Bojsen ønskede ikke at fortsætte som revisor. H. P. Rasmussen blev valgt i stedet.

Budgettet blev vedtaget og kontingentet for 2006 blev uændret 100 kr.

Beretning 2005

2005 blev endnu et år med mange aktiviteter i Hjortspringbådens Laug.

6 medlemsmøder, heraf 2 med foredragsholdere udefra:

7. marts. Martin Stolze fra Bornholms Museum og Østerlens Museum i Skåne om helleristninger.

7. november. Svend Ulstrup fra Odsherred om sit arbejde med unge mennesker og kajakbygning samt studier af kanoer og umiakker i Nordeuropa, Grønland og Canada. Se indlægget i sidste Nyhedsbrev 1-2006.

2 udstillinger medvirkede vi i.

Igen i år deltog vi i Nordborg kommunes Påskeudstillinger ved at have åbent hus i 5 dage.

22.-23. oktober var der husflidsudstilling på Sønderborg slot. Knud Andersen var tovholder for os og sammen med en række andre medlemmer opsatte og passede han, hvad vi havde på vores stand i Østre forgemak.

Nede i gården havde vi sammen med Nydambådens Laug etableret en smedje, som også var bemanded med en række medlemmer fra begge laug.

Se indlægget i Nyhedsbrev 1-2006.

Den 11. maj kørte Knud Andersen, Jørgen Jessen og jeg vort stævnestykke og Dans model m.m. til Østerlens Museum i Simrishamn. Tingene var udlejet hertil indtil januar 2006. Svenskerne skulle da bringe det retur. Pludselig ca. kl. 8,30 i fredags ringer Børge Zanchetta at en stor svensk lastbil holder og vil gerne af med vores stævnestykke m.v. Via Arne Madsen blev Jørgen Jessen rekvireret..

2 medlemssejladser blev det kun til i året.

25.-26. juni var vi i Sottrupskov sammen med Sebbe Als vikingerne og Nydambådens Laug. Et arrangement, som vi besluttede at gentage. En arbejdsgruppe med Jørn Anders Jørgensen og Erik Longfors som vore repræsentanter er i gang med planlægningen af næste fællestur (se kalenderen Nyhedsbrev 1-2006).

11. september i Dyvig i stedet for den aflyste "En søndag på søen". En fin tur, hvor man gik i land ved Johannes Didrichsens bådebro. Johannes havde vist sørget for, at jernalderfolkene fik noget med derfra.

6 bestyrelsesmøder har været afholdt. Dagsordener har været fremlagt i Lindværftet. Referater er udsendt pr. mail og fremlagt i Lindeværftet.

I sommer tog bestyrelsen Rørbyprojektet på dagsordenen, hvor Valbjørn var indkaldt til at deltage. Bestyrelsen kunne se, at der skulle mere opmærksomhed og kraft på projektet, hvis det skulle gennemføres.

Vi fik lavet en projektmappe, som er omtalt i et nyhedsbrev nr. 4-2005. Den er fortsat til udlevering til interesserede.

Projektet er nu godt i gang, som det kan ses ude i værftslokalet. Jørgen Jessen, Knud Andersen, Ib Stolberg, K. V. Valbjørn, N. P. Fenger arbejder med birketræ, spånplader og konstruktionstegninger. Ind imellem deltager jeg også.

Vi havde planer om at oprette forskellige arbejdsgrupper i lighed med det vi gjorde i projekt Hjortspringbåd. På det punkt har vi ikke opnået det ønskede. Især på området Historisk baggrund, hvor ingen gruppe er i gang, har vi stort behov for, at nogen vil tage fat med interesse. Som sparringspartner(e) i beregningsområdet ser N. P. Fenger gerne, at nogen dukker op.

Indtil 14. august arbejdede medlemmer af Nydambådens Laug hver tirsdag på stævnestykket (eller var det agterstavnen?) af Nydambåden.

Da var det så klar til at blive flyttet til Sottrupskov. Ud af Lindeværftet kom det da efter nogle konstruktionsændringer på bygningen!!!

Som alle ved blev aftalen med Nydamfolkene forlænget et par gange – tidsplaner er ikke altid nemme at følge. Ikke alle har været lige tilfredse med det, men en enig bestyrelsen har ment, det var bedst – også for os sådan. Vi ser tilbage på denne tid med glæde og tilfredshed. Afskeden var vemodig men også rigtig. Lagkage og porter var gode sager at fejre den med.

Vagtplanerne for lørdagsåbningerne er som tidligere lavet og styret af Ingrid Dall, der også i 2006 vil lave og styre vagtplanen.

Besøgstallene i 2005 har ikke været så store som tidligere. Har vi været for tilbageholdene med PR-indsatsen eller hvad?. Vores PR-mand, Mogens Steffensen har lavet foldere, fodret aviser osv. Men bruger medlemmerne folderne, når de sender breve eller når de er på besøg i Fredericia? Er vi gode nok til at fordele foldere på steder, hvor turister kommer?

Besøg af grupper er fortsat af stor betydning både, hvad angår økonomi og udbredelse af kendskab til Hjortspringfundet. Mange af henvendelserne får jeg, men det er aldrig vanskeligt at få nogen som guider.

Ekstraordinære åbningsdage 5. juni og 14. august gav ikke de store besøgstal, men det blev gode medlemsdage med mange medlemmer på kig i mødelokalet og meget arbejde blev udført. Nye dage er ikke planlagt.

Rengøring har Katrine Melkersen stået for i et par år. Ikke sådan at forstå, at hun har gjort rent hver måned. Mange har været i gang, som regel 2 ad gangen. Nu vil Katrine gerne stoppe med styringen – ikke med deltagelsen i rengøringen.

Vores hjemmeside har i 2005 været besøgt af 10 632, ca. 1300 flere end året før. På sidste side i nyhedsbrevet, som lige er udsendt, kan man se Ib Stolbergs og Leif Stig Andersens statistik for udviklingen gennem 9 år, samt besøgstallene uge for uge i 2005.

Nyhedsbrevene er flere gange nævnt i denne beretning. Leif har i mange år alene stået for redigering og udsendelse. Til de sidste 2 numre har han fået assistance af Lene Bonnè Rasmussen.

Vi får et stigende antal henvendelser fra mange egne af verden. Tidligere fik vi nogle ønsker om at købe vore bøger også fra udlandet. Det gør vi ikke mere, da bestillinger af bøger på vores hjemmeside automatisk går til Vikingeskibsmuseet i Roskilde, der så ekspederer.

Det sidste år er flere henvendelser kommet fra steder hvor nogle pusler med tanker om at bygge kopier af bronzealderbåde/skindbåde.

Svend Ulstrup fra Odsherred var en af dem. Han blev henvist til os af Flemming Kaul, dog efter at have fået sure bemærkninger om det pjat med skindbåde.

2 norske kommuner i nærheden af Hønefoss ville gerne vide noget om økonomien ved at bygge Hjortspringbåden, da de skulle have sat penge af i næste års budget.

En gruppe i en kommune i nærheden af Trondhjem arbejder med planer om bygning af en bronzealderbåd.

Så arbejder vi jo videre med henvendelsen fra Professor Egon Wamers fra Archaeologisches Museum i Frankfurt am Main om at udleje Tilia til museet i 4 måneder i 2007. En aftale efter samme mønster som aftalen med Gottorp er godkendt af Egon Wamers pr. mail, og i det tidlige forår kommer han hertil for gennemgå og underskrive kontrakten. Henvielse til os har han fået på Nationalmuseet og Gottorp Slot

Den sidste henvendelse, som der står meget om i sidste nyhedsbrev, er fra Boel Bengtsson (henvist fra Vikingeskibsmuseet). Hun har studeret maritim arkæologi og arbejdet med Sydkandinaviens helleristninger.

Vi vil på medlemsmødet efter generalforsamlingen drøfte henvendelsen og tage stilling til om vi skal gå ind i det beskrevne projekt. Valbjørn, Fenger og Jørn Anders Jørgensen har haft møde med Boel og hendes bror.

For mange år siden var laugene en tur inde ved Hjortspring mose, og siden har vi tit snakket om at det kunne være spændende, hvis der var adgang til mosen så vi kunne henvise gæster dertil. Først på sommeren fik Chresten Møller en snak med den landmand, der ejer mosen og jorden omkring mosen. Han var positiv over for at man etablerede en sti over marken. Chresten tog fat i Peter Mølgaard, der på kommunens vegne etablerer naturstier. Et lille møde mellem gårdejer, Chresten, Peter og mig har ført til at projektet nu er ved at være klar til præsentation. Mere om det i næste nyhedsbrev og i pressen.

Sidste nyt er, at kommunen ikke har flere penge til etablering af stier, så Peter er ved at søge om midler til grubelægning af stien og skilte. I første omgang er det altså en trampesti.

Med et velkomment tilskud på 10 000 kr. fra Fabrikant Mads Clausens Fond har vi investeret i edb-fremviser og DVD-afspiller, så vi nu bl. a. kan vise vores "video" på stort lærred. Højtalere hertil fik vi af Ib Stolberg.

Der er lige kommet besked fra fonden om, at de ikke ser sig i stand til at fremskaffe en bærbar computer til os.

Videofilmen, som vi viser vore gæster er i årets løb blevet overspillet til en DVD-skive med valgfrihed mellem dansk, engelsk og tysk. Der ligger nu 30 stykker til salg, som meddelt i sidste nyhedsbrev. Pris: 60 kr. for medlemmer.

I og omkring bygningen er sket forskelligt. Brødrene Nørulff har lavet faskinen til overfladevand og sluttet afløbene til. Vores elektriker har etableret strømforsyning til edb-fremviseren i loftet, tilsluttet slibemaskinen i smedjen og lavet stikkontakter under fordelingstavlen ved yderdøren i værftslokalet.

Bestyrelsen har haft beredskabschef Arvid Nielsen til at gennemgå vores brandsikring – eller rettere mangel på samme, og vi har haft firmaet Lotek til at give tilbud på det nødvendige udstyr, som vi har sat på budgetforslag 2006.

Vi har kontaktet Nordborg firvillige brandværn med henblik på at få gennemført en brandøvelse i vort lokale i foråret.

Jens-Jørgen Kjær Rasmussen

Næste nyhedsbrev

Det næste nyhedsbrev udsendes i starten af september og eventuelle indlæg skal være indsendt ultimo august 2006.

Indlæg sendes til Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg, e-mail LSAndersen@mail.tele.dk
Lene Bonné Rasmussen, Kirsebærhaven 39, 6430 Nordborg, tlf. 74 45 06 27, e-mail bonne@post9.tele.dk

Navne og adresser

Formand: J. J. Kjær Rasmussen, Kirsebærhaven 39, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 06 27, e-mail: formand@hjortspring.dk

Næstformand: Jørn A. Jørgensen, Stolbrogade 45, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 85 03, e-mail: naestformand@hjortspring.dk

Kasserer: Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 64 49, e-mail: kasserer@hjortspring.dk

Sekretær: Anton Johnsen, Vestertoften 4, Svenstrup, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 62 81, e-mail: antonjohnsen@mail.dk

Øvrige bestyrelse: N. P. Fenger, Søbakken 14, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 04 30
Chresten Møller, Hjortspringvej 23, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 84 63, e-mail: stevninghjorn@worldonline.dk

PR: Knud E. Andersen, Bygtoften 7, Guderup, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 63 74, e-mail: kek@andersen.mail.dk
Mogens Steffensen, Enebærvej 2, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 19 98, e-mail: pr@hjortspring.dk

Redaktion: Leif Stig Andersen, Fæbrovej 7, Himmark, 6430 Nordborg
tlf. 74 45 64 49, e-mail: LSAndersen@mail.tele.dk
Lene Bonné Rasmussen, Kirsebærhaven 39,
6430 Nordborg, tlf. 74 45 06 27,
e-mail bonne@post9.tele.dk

Lindeværftet: Dyvigvej 11, Holm, 6430 Nordborg

Internet: <http://www.hjortspring.dk>
<http://home6.inet.tele.dk/hjortspr>

Bestyrelsen ønsker alle en god påske